

Sygn. akt III UK 59/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania R. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.
o umorzenie zadłużenia funduszu alimentacyjnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 23 października 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bez obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 września 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację ubezpieczonego R. K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 lutego 2013 r. oddalającego odwołanie ubezpieczonego od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 24 kwietnia 2012 r. odmawiającej mu umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń na rzecz R. i A. K. oraz pięcioprocentowej opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu za okres od marca 2002 r. do kwietnia 2004 r. w łącznej kwocie 12.044,60 zł (pkt I wyroku), oddalił zażalenie pełnomocnika ubezpieczonego co do kosztów (pkt II wyroku) oraz przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz

radcy prawnego G. M. kwotę 240 zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym (pkt III wyroku).

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego o braku istnienia szczególnie uzasadnionego przypadku w rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.), skoro z prawidłowych i niekwestionowanych ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynika, że ubezpieczony nie znajduje się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej ani zdrowotnej, ale jest zdolny do pracy, mimo rozpoznanego przewlekłego schorzenia w postaci dny moczanowej, pracuje zarobkowo, osiąga dochody i ma możliwość podjęcia dodatkowej pracy. Ubezpieczony w wieku pełnej aktywności zawodowej posiada nie tylko możliwości zarobkowe, które aktualnie realizuje na poziomie minimalnej pensji, ale może uzyskiwać dodatkowy dochód „przez rozliczenie poczynionych dotychczas nakładów na posiadaną działkę rekreacyjną w ramach ogrodów działkowych, co stanowi obiektywne źródło dochodu i winno być uwzględnione w zdolnościach ubezpieczonego poprawy swojej sytuacji materialnej, a przede wszystkim zdolności spłaty zadłużenia alimentacyjnego z tytułu wypłat z Funduszu”.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zaskarżył wyrok w jego punkcie I, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych przez jego niewłaściwą wykładnię polegającą na przyjęciu, iż „okoliczności powodujące powstanie stanu zadłużenia w funduszu alimentacyjnym nie mogą odpowiadać hipotezie tego przepisu, jako szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją rodzinną lub zdrowotną, podczas gdy prawidłowa wykładania tego przepisu obejmuje te okoliczności, jako istotne przy ocenie zaistnienia przesłanek do umorzenia rzeczzonego zadłużenia”. Za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia jej oczywiste uzasadnienie, ponieważ „wykładnia omawianego art. 68 ust. 1, jest w sposób oczywisty błędna, co miało bezpośrednie przełożenie na treść zapadłego rozstrzygnięcia”, gdyż Sądy obu instancji „wyraźnie wyostrzyły” kryteria „szczególnie uzasadnionych przypadków związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną”, o których mowa w tym przepisie.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu Okręgowego i decyzji organu rentowego i umorzenie wobec skarżącego należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń na rzecz R. i A. K. oraz pięcioprocentowej opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu za okres od marca 2002 roku do kwietnia 2004 r. w łącznej kwocie 12.044,60 zł, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Pozwany organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania albo o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została oparta wyłącznie na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, co wobec braku adekwatnych proceduralnych zarzutów kasacyjnych oznaczało, że Sąd Najwyższy był związany ustaleniami faktycznymi oraz oceną zebranego w sprawie materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tych wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) miarodajnie wynikało, że okoliczności życiowe, w których znalazł się skarżący nie wyczerpują pojęcia „szczególnie uzasadnionych przypadków”, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ponadto wniesiona skarga nie tylko nie jest oczywiście uzasadniona, ale okazała się oczywiście bezzasadna na gruncie utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, które w zakresie interpretacji art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych jest restrykcyjne. W szczególności, np. w wyroku z dnia 10 listopada 2010 r., I UK 119/10, Sąd Najwyższy stwierdził, że „alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych nie powinien być premiowany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone

kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu”. W konsekwencji nawet trudności materialne osób zobowiązanych alimentacyjnie nie uzasadniają umorzenia ich długów alimentacyjnych.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny prawidłowo argumentował, że za „szczególnie uzasadnione przypadki” związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego uznać należy wyłącznie sytuacje losowe lub nadzwyczajne niezależne od zobowiązanego, które sprawiają, że nie jest on w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych, bez uszczerbku dla jego zdrowia lub naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków rodziny. Takich warunków nie spełniał skarżący wobec miarodajnie ustalonej jego zdolności lub możliwości alimentacyjnych.

W konsekwencji Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c., bez obciążania skarżącego kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym (art. 102 k.p.c.), gdyż jego potencjalne możliwości finansowe powinny służyć przede wszystkim zaspokojeniu długów alimentacyjnych.